DOMSTOLENS DOM
13. december 1990 *

I sag C-238/89,

angående en anmodning, som Landgericht München I i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Pall Corp.

mod

P. J. Dahlhausen & Co.,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikler 30 og 36,

har

DOMSTOLEN,

sammensat af afdelingsformand, fungerende præsident, G. F. Mancini, afdelingsformændene T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias og M. Díez de Velasco samt dommerne Sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris, F. A. Schockweiler, F. Grévisse, M. Zuleeg og P. J. G. Kapteyn,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe,

efter at der er afgivet skriftlige indlæg af:

— Pall Corp. ved advokat Pagenberg, München,

— P. J. Dahlhausen & Co. ved advokat Donle, München,

* Processprog: tysk.

— Forbundsrepublikken Tysklands regering ved Regierungsdirektor Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, og Ministerialrat Horst Teske, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtigede,

— Den Italienske Republiks regering ved avvocato dello Stato Oscar Fiumara, som befuldmægtiget,

— Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands regering ved S. J. Hay, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget,

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Jörn Sack, bistået af tjenestemand i Forbundsrepublikken Tysklands Justitsministerium Renate Kubicki, som midlertidigt er tjenstgørende i Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg af P. J. Dahlhausen & Co., den tyske regering ved von Mühlendahl, den italienske regering og Kommissionen i retsmødet den 3. juli 1990,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 9. oktober 1990,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 29. juni 1989, indgået til Domstolen den 31. juli 1989, har Landgericht München I i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Traktatens artikler 30 og 36.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem sagsøgeren i hovedsagen, Pall Corp. (herefter benævnt »Pall«), og P. J. Dahlhausen & Co. (herefter benævnt »Dahlhausen«). Dahlhausen forhandler i Forbundsrepublikken Tyskland filtre til blod, som selskabet indfører fra Italien. Den italienske fabrikant påfører filtrene og emballagen betegnelsen »miropore« sammen med bogstavet (R) i en cirkel.

3 Pall har bl.a. nedlagt påstand om, at Dahlhausen forbydes at anvende bogstavet (R) efter betegnelsen »miropore« for filtre til blod i Forbundsrepublikken Tyskland, idet betegnelsen ikke er varemærkeretligt beskyttet i Tyskland. Anvendelsen af bogstavet (R) er derfor efter Pall's opfattelse vildledende reklame, der er forbudt i henhold til § 3 i Gesetz gegen unlauteren Wettbewerb (lov om forbud mod illoyal konkurrence, herefter benævnt »UWG«). Denne bestemmelse indeholder forbud mod »urigtige angivelser« vedrørende »oprindelse... eller leverandører af varer«.

4 Landgericht München I, hvor sagen verserer, fandt, at der i overensstemmelse med Pall's påstand efter tysk lovgivning måtte nedlægges forbud mod, at de pågældende varer blev bragt i omsætning, men at et sådant forbud muligvis kunne ligestilles med en kvantitativ restriktion i henhold til EØF-Traktatens artikel 30.

5 Den forelæggende ret besluttede derfor at udsætte sagen, indtil Domstolen har besvaret følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan det forbud, som ifølge retspraksis i Forbundsrepublikken Tyskland kan nedlægges i medfør af § 3 i Gesetz gegen unlauteren Wettbewerb (lov om forbud mod illoyal konkurrence), mod at bringe varer, hvis betegnelse efterfølges af et (R), i omsætning i Forbundsrepublikken Tyskland, såfremt der ikke i Forbundsrepublikken består en varemærkeretlig beskyttelse, i sin virkning ligestilles med en ifølge EØF-Traktatens artikel 30 ulovlig kvantitativ indførselsrestriktion, såfremt forbuddet også anvendes i tilfælde, hvor der består en varemærkeretlig beskyttelse i et andet EF-land?

2) Kan § 3 i UWG under de særlige omstændigheder i den foreliggende sag anvendes til beskyttelse af de i EØF-Traktatens artikel 36 angivne retsgoder.«

6 Vedrørende de faktiske omstændigheder i hovedsagen, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

7 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen ikke under en sag i henhold til Traktatens artikel 177 kan tage stilling til, om en national bestemmelse er forenelig med Traktaten, men at den over for den forelæggende ret kan angive de kriterier, der er af betydning for fortolkningen af fællesskabsretten, således at den forelæggende ret ved sagens afgørelse kan tage stilling til, om en national bestemmelse er forenelig med Traktaten.

8 De præjudicielle spørgsmål må derfor forstås således, at det ønskes oplyst, om EØF-Traktatens artikler 30 og 36 skal fortolkes således, at de er til hinder for anvendelsen af en national forskrift om illoyal konkurrence, hvorefter en erhvervsdrivende kan få nedlagt forbud mod, at der på en medlemsstats område bringes en vare i omsætning, som efter dens varemærke er påført bogstavet (R) i en cirkel, når varemærket ikke er registreret i vedkommende medlemsstat, men i en anden medlemsstat.

9 Anvendelsen af (R)-tegnet — som kommer fra det engelske ord »registered« — sammen med varemærket for at angive, at det drejer sig om et registreret varemærke, der er retligt beskyttet, er en fremgangsmåde, der har sin oprindelse i USA, hvor anvendelsen er retligt reguleret. Fremgangsmåden er meget udbredt i flere medlemsstater.

10 Det fremgår af de foreliggende oplysninger, at varemærkelovgivningen i Tyskland ikke indeholder regler for anvendelsen af (R)-tegnet. Det foreliggende problem, der vedrører spørgsmålet om, hvorvidt en national bestemmelse vedrørende illoyal konkurrence er forenelig med fællesskabsreglerne om frie varebevægelser, skal derfor alene løses på grundlag af artikel 30.

11 Som det fremgår af fast retspraksis, der er fastlagt ved dom af 11. juli 1974, Dassonville, præmis 5 (8/74, Sml. s. 837), omfatter forbuddet mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner, der er forbudt i henhold til Traktatens artikel 30, enhver af medlemsstaternes bestemmelser for handelen, som direkte eller indirekte, øjeblikkeligt eller potentielt, kan hindre samhandelen i Fællesskabet.

12 Som det ligeledes fremgår af fast retspraksis, må hindringer for samhandelen inden for Fællesskabet, der beror på forskelle i de nationale lovgivninger, accepteres, såfremt bestemmelserne såvel finder anvendelse på indenlandske som på indførte varer, og såfremt bestemmelserne er uomgængeligt nødvendige bl. a. af hensyn til forbrugerbeskyttelse eller god markedsføringsskik. Sådanne bestemmelser kan imidlertid kun accepteres, når de står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, og dette mål ikke kan nås ved foranstaltninger, der i mindre omfang begrænser samhandelen i Fællesskabet (jf. bl. a. dom af 20. februar 1979, Rewe, 120/78, Sml. s. 649).

13 Det bemærkes for det første, at et forbud som det omhandlede kan hindre samhandelen i Fællesskabet, idet det kan tvinge indehaveren af et varemærke, der kun er registreret i én medlemsstat, til at ændre varernes udformning afhængigt af, hvor de bringes i omsætning, og til at oprette et særskilt distributionsnet for at sikre, at varer med (R)-tegnet ikke bringes i omsætning i stater, hvor der er nedlagt forbud herimod.

14 Det bemærkes endvidere, at et sådant forbud finder anvendelse på såvel indenlandske som indførte varer. Forbuddet tilsigter således at undgå vildfarelser med hensyn til, hvor varemærket er registreret og beskyttet, uansest om der er tale om varer fra hjemmemarkedet eller udenlandske varer.

15 Det må derfor undersøges, om et sådant forbud kan begrundes med de uomgængelige hensyn, der er omtalt ovenfor.

16 Det er i denne forbindelse gjort gældende, at forbuddet kan begrundes med, at anvendelsen af (R)-tegnet, der angiver, at varemærket er registreret, kan vildlede forbrugerne, såfremt mærket ikke er registreret i det land, hvor varerne bringes i omsætning.

17 Denne argumentation kan ikke tiltrædes.

18 For det første er det ikke godtgjort, at (R)-tegnet almindeligvis anvendes og forstås som en angivelse af, at varemærket er registreret i det land, hvor varen bringes i omsætning.

19 Hertil kommer, at selv om forbrugerne eller en del af disse kunne blive vildledt på dette punkt, kan denne risiko ikke begrunde en så væsentlig hindring for de frie varebevægelser, idet forbrugerne interesserer sig mere for varens kvalitet end for, hvor varemærket er registreret.

20 Det er endvidere gjort gældende, at anvendelsen af (R)-tegnet i en stat, hvor varemærket ikke er registreret, må betragtes som illoyal konkurrence over for konkurrenterne, og at producenterne, såfremt registrering af et varemærke i én af medlemsstaterne er tilstrækkelig til, at det omhandlede tegn kan anvendes, kan vælge at lade deres varemærke registrere i de stater, der stiller de mindste krav.

21 Denne argumentation må afvises. For det første kan kyndige erhvervsdrivende, der er interesseret i at vide, om varemærket er registreret, undersøge det omhandlede varemærkes retlige stilling i det offentlige register. For det andet ønsker den, der lader et varemærke registrere i en bestemt medlemsstat, i første række at opnå retlig beskyttelse i denne stat. (R)-tegnet og de andre tegn, der angiver, at varemærket er registreret, er alene et accessorium eller supplement til den retlige beskyttelse, der er registreringens formål.

22 Med hensyn til de argumenter, som den tyske regering har fremført vedrørende Rådets direktiv 84/450/EØF af 10. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om vildledende reklame (EFT L 250, s. 17) bemærkes, at det omhandlede forbud ikke kan støttes på dette direktiv, når det er fastslået, at forbuddet ikke er begrundet i uomgængelige hensyn til forbrugerbeskyttelsen og god markedsføringsskik. Direktivet tilsigter alene en delvis harmonisering af de nationale lovgivninger med hensyn til vildledende reklame og fastsætter objektive minimumskriterier for, om en reklame er vildledende, samt minimumskravene til beskyttelsen mod en sådan reklame.

23 De præjudicielle spørgsmål må herefter besvares med, at EØF-Traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at den er til hinder for anvendelsen af en national forskrift om illoyal konkurrence, hvorefter en erhvervsdrivende kan få nedlagt forbud mod, at der på en medlemsstats område bringes en vare i omsætning, når der sammen med dens varemærke anvendes bogstavet (R) i en cirkel, selv om varemærket ikke er registreret i vedkommende medlemsstat, men i en anden medlemsstat.

Sagens omkostninger

24 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tysklands, Den Italienske Republiks og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands regeringer og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN,

vedrørende de spørgsmål, som Landgericht München I har forelagt ved kendelse af 29. juni 1989, for ret:

EØF-Traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at den er til hinder for anvendelsen af en national forskrift om illoyal konkurrence, hvorefter en erhvervsdrivende kan få nedlagt forbud mod, at der på en medlemsstats område bringes en vare i omsætning, når der sammen med dens varemærke anvendes bogstavet (R) i en cirkel, selv om varemærket ikke er registreret i vedkommende medlemsstat, men i en anden medlemsstat.

Mancini O'Higgins Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Díez de Velasco Slynn Kakouris

Schockweiler Grévisse Zuleeg Kapteyn

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. december 1990.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

G. F. Mancini
Afdelingsformand
fungerende præsident